

**Για μία αποτελεσματική δημόσια προστασία των προσωπικών
δεδομένων: ο «θαυμαστός καινούργιος κόσμος» του Κανονισμού (ΕΕ)
679/2016**

Γιώργου Δελλή, Αν. καθηγητή Νομικής Σχολής Πανεπιστημίου Αθηνών¹

Μία εικοσαετία μετά την Οδηγία 95/46/ΕΚ², ο νομοθέτης της Ένωσης αποφάσισε τη γενναία μεταρρύθμιση του καθεστώτος για τα προσωπικά δεδομένα. Πλέον

¹ Η παρούσα μελέτη προέκυψε μετά από εισήγηση σε Ημερίδα την οποία διοργάνωσε το Εργαστήριο Νομικής Πληροφορικής της Νομικής Σχολής Αθηνών, στο Δικηγορικό Σύλλογο Αθηνών, στις 24 Ιανουαρίου 2017, με θέμα «Το νέο πλαίσιο για την προστασία των προσωπικών δεδομένων».

² Ενδεικτικά για την Οδηγία 95/46/ΕΚ, βλ. Kuner C., *European Data Protection Law*, Oxford 2007, Χριστοδούλου Κ., *Δίκαιο Προσωπικών Δεδομένων*, Νομική Βιβλιοθήκη 2013, Lynskey O., *The Foundations of EU Data Protection Law*, Oxford 2015 και για ειδικότερα ζητήματα, Ιγγλεζάκη Ι., Εσωτερική αγορά και προστασία δικαιωμάτων, *ΕπετΑρμ* 1994.171, Καλατζή Α., Η προστασία του ατόμου από την αυτοματοποιημένη επεξεργασία προσωπικών δεδομένων, *NoB* 1996.314, Ιγγλεζάκη Ι., Fromholz J.M., The European Union Data Privacy Directive, *Berkeley Tech. L.J.* 2000.461, Η προστασία των προσωπικών δεδομένων στο Διαδίκτυο (Internet). Ρυθμίσεις εθνικού και κοινοτικού δικαίου, *ΕπισκΕΔ* 2002.679, Ιγγλεζάκη Ι., Δημοσιοποίηση και διαβίβαση προσωπικών δεδομένων μέσω του Διαδικτύου- Οι συνέπειες από την πρόσφατη νομολογία του ΔΕΚ, *ΔιΜΕΕ* 2004.498, Χριστοδούλου Κ., Αστική ευθύνη του παρόχου δικτύου ως μεσάζοντος στην παροχή υπηρεσιών της κοινωνίας της πληροφορίας, *ΔιΜΕΕ* 2004.350, Σταθόπουλου Μ., Το πρόβλημα της οριοθέτησης μεταξύ προστασίας προσωπικών δεδομένων και προστασίας της εμπορικής πίστης, *ΕΠΙΔΙΚΙΑ* 2005.239, Χριστοδούλου Κ., Προς μια επανεξέταση της έννοιας της δικαιοπραξίας; Το παράδειγμα της συγκατάθεσης του υποκειμένου στην επεξεργασία των προσωπικών δεδομένων του, *ΔιΜΕΕ* 2005.357, Αλεξανδροπούλου- Αιγυπτιάδου Ε., Ηλεκτρονική επεξεργασία προσωπικών δεδομένων και το δικαίωμα αντίρρησης του υποκειμένου τους, *Αρμενόπουλος* 2005.137, Θεοδόση Γ., Βασικές αρχές προστασίας των προσωπικών δεδομένων των εργαζομένων, *ΔΕΕ* 2006.592, Μαντζούφας Π., Pouillet Y., The Directive 95/46/EC: Ten years after, *Computer Law and Security Report* 2006.206, Η διακινδύνευση στην κοινωνία της πληροφορίας και η προστασία των προσωπικών δεδομένων, *Αρμενόπουλος* 2007.1088, Αργυρός Α., Η Αρχή της Διαφάνειας και τα Προσωπικά Δεδομένα ή οι ελεγκτικοί μηχανισμοί του Κράτους και η περίπτωση των προσωπικών δεδομένων, *Δ/ΝΗ* 2008.961, Birnhack M. D., The EU Data Protection Directive: An engine of a global regime, *Computer Law and Security Report* 2008.508, Σταυρίδου Σ., Τεχνολογικά μέτρα, πνευματική ιδιοκτησία και προσωπικά δεδομένα, *ΧρΙΔ* 2009.577, Γεραρής Χ., Τα προσωπικά δεδομένα και οι νέες προκλήσεις, *ΔιΜΕΕ* 2010.42, Καλλιμόπουλος Γ., Ανάκληση συναίνεσης του υποκειμένου περί επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, *ΧρηΔικ* 2010.285, Καράκωστα Ι. - Βρεττού Χ., Ελευθερία του Τύπου (MME) και προστασία Προσωπικών Δεδομένων, *NoB* 2011.3, Moerel L., The long arm of EU data protection law: Does the Data Protection Directive apply to processing of personal data of EU citizens by websites worldwide?, *International Data Privacy Law* 2011.28, Moerel L., Back to basics: when does EU data protection law apply?, *International Data Privacy Law* 2011.92, Bagger Tranberg C., Proportionality and data protection in the case law of the European Court of Justice, *International Data Privacy Law* 2011.239, Κανελλοπούλου- Μπότη Μ., Πληροφοριακός αυτοκαθορισμός και προσωπικά δεδομένα - Μερικές παρατηρήσεις μετά την πρώτη δεκαπενταετία εφαρμογής του νόμου (με αφορμή το παράδειγμα των ιατρικών φακέλων), *ΧρΙΔ* 2012.561, Hüttl T., The content of 'complete independence' contained in the Data Protection Directive, *International Data Privacy Law* 2012.137, Tzanou M., Data protection as a fundamental right next to privacy? 'Reconstructing' a not so new right, *International Data Privacy Law* 2013.88, Colonna L., Article 4 of the EU Data Protection Directive and the irrelevance of the EU-US Safe

το γενικό πλαίσιο καθορίζεται, όχι με οδηγία αλλά με κανονισμό, τον Κανονισμό (ΕΕ) 2016/679³, ο οποίος εισάγει ενιαίες, αναλυτικές και άμεσα εφαρμοστέες ρυθμίσεις που δεν καταλείπουν παρά ελάχιστα περιθώρια επιλογών στα κράτη-μέλη⁴. Ήδη η επιλογή του νομικού ενδύματος και η παράκαμψη του εθνικού νομοθέτη για ένα τόσο ευαίσθητο ζήτημα, το οποίο άπτεται των θεμελιωδών δικαιωμάτων και προφανώς δεν ανήκει στην αποκλειστική αρμοδιότητα της Ένωσης, γεννά κάποια ερωτηματικά και φαίνεται να δημιουργεί, αν μη τι άλλο, ένα ενδιαφέρον προηγούμενο.

Harbor Program?, *International Data Privacy Law* 2014.203, Taylor M., The EU's human rights obligations in relation to its data protection laws with extraterritorial effect, *International Data Privacy Law* 2015. 246, Erdos D., Fundamentally Off Balance: European Union Data Protection Law and Media Expression, *International and Comparative Law Quarterly* 2016.139.

³ Κανονισμός (ΕΕ) 2016/679 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 27ης Απριλίου 2016, για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών και την κατάργηση της οδηγίας 95/46/ΕΚ (Γενικός Κανονισμός για την Προστασία Δεδομένων). Τον Κανονισμό αυτό συμπληρώνουν, για ειδικότερα ζητήματα, η Οδηγία (ΕΕ) 2016/680 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 27ης Απριλίου 2016, για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από αρμόδιες αρχές για τους σκοπούς της πρόληψης, διερεύνησης, ανίχνευσης ή δίωξης ποινικών αδικημάτων ή της εκτέλεσης ποινικών κυρώσεων και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών και την κατάργηση της απόφασης-πλαίσιο 2008/977/ΔΕΥ του Συμβουλίου, καθώς και η Οδηγία (ΕΕ) 2016/681 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 27ης Απριλίου 2016, σχετικά με τη χρήση των δεδομένων που περιέχονται στις καταστάσεις ονομάτων επιβατών (PNR) για την πρόληψη, ανίχνευση, διερεύνηση και δίωξη τρομοκρατικών και σοβαρών εγκλημάτων.

⁴ Βλ. Ιγγλεζάκης Ι., Ζητήματα εναρμόνισης της νομοθεσίας για την προστασία προσωπικών δεδομένων στην ΕΕ, *ΔιΜΕΕ* 2012.314, Sartor G., Providers' liabilities in the new EU Data Protection Regulation: A threat to Internet freedoms?, *International Data Privacy Law* 2013.3, Λωσταράκου Κ., Ο Νέος Κανονισμός της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την Προστασία των Προσωπικών Δεδομένων. Οικονομικές Επιπτώσεις στις Επιχειρήσεις- Ειδικές Υποχρεώσεις για τους Παρόχους Υπολογιστικού Νέφους, *ΔιΜΕΕ* 2013.353, Padova Y., What the European Draft Regulation on Personal Data is going to change for companies, *International Data Privacy Law*, 2014.39, De Hert P., The EU data protection reform and the (forgotten) use of criminal sanctions, *International Data Privacy Law* 2014.262, Blume P., The myths pertaining to the proposed General Data Protection Regulation, *International Data Privacy Law* 2014.269, Kotschy W., The proposal for a new General Data Protection Regulation—problems solved?, *International Data Privacy Law* 2014.274, Van der Sloot B., Do data protection rules protect the individual and should they? An assessment of the proposed General Data Protection Regulation, *International Data Privacy Law* 2014.307, Gellert R., Data protection: a risk regulation? Between the risk management of everything and the precautionary alternative, *International Data Privacy Law* 2014.3, Sartor G., The right to be forgotten in the Draft Data Protection Regulation, *International Data Privacy Law* 2015.64, Blume P., An alternative model for data protection law: changing the roles of controller and processor, *International Data Privacy Law* 2015.292, Zuiderveen Borgesius F.J., Singling out people without knowing their names – Behavioural targeting, pseudonymous data, and the new Data Protection Regulation, *Computer Law and Security Report* 2016.256, Kindt E.J., Why research may no longer be the same: About the territorial scope of the New Data Protection Regulation, *Computer Law and Security Report* 2016.792, Erdos D., European Data Protection Regulation and Online New Media: Mind the Enforcement Gap, *Journal of Law and Society* 2016.534, Lynskey O., The 'Europeanisation' of Data Protection Law, *Cambridge Yearbook of European Legal Studies* 2016.1, de Hert P. - Czerniawski M., Expanding the European data protection scope beyond territory: Article 3 of the General Data Protection Regulation in its wider context, *International Data Privacy Law* 2016.230, Chen J., How the best-laid plans go awry: the (unsolved) issues of applicable law in the General Data Protection Regulation, *International Data Privacy Law* 2016.310, Kerber W., Digital markets, data, and privacy: competition law, consumer law and data protection, *Journal of Intellectual Property Law & Practice* 2016.856, Περράκη Π., Ο νέος Γενικός Κανονισμός Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων και η εργασιακή σχέση, *ΔΕΕ* 2016.323.

Δεν είναι όμως η μόνη αξιοσημείωτη πρωτοτυπία. Ο Κανονισμός 679 (ή “GDPR”, *general data protection regulation*) δεν αρκείται στην τροποποίηση πολλών και κρίσιμων σημείων του προϋφιστάμενου καθεστώτος* φαίνεται να διαπνέεται από μία διαφορετική, εν πολλοίς καινοφανή λογική, όχι μόνο για τον προσήκοντα τρόπο αντιμετώπισης ενός ακανθώδους ζητήματος όπως είναι εκείνο των προσωπικών δεδομένων, αλλά και για τις μεθόδους, τους στόχους, τα εργαλεία και τα οργανωτικά χαρακτηριστικά της κρατικής παρέμβασης χάριν του γενικού συμφέροντος. Δεν εξελίσσει απλώς το πλαίσιο της παλιάς Οδηγίας* εισάγει ένα νέο είδος δημόσιας ρύθμισης, εμπνευσμένης από τα διδάγματα της οικονομικής ανάλυσης του δικαίου και, μάλιστα, σε ένα αντικείμενο το οποίο έχει πρώτα σχέση με το προσωπικό *status* των ατόμων και δευτερευόντως με την αγορά.

Η έννοια-κλειδί του παραπάνω εγχειρήματος είναι εκείνη της αποτελεσματικότητας. Η μεταρρύθμιση κατέστη απαραίτητη λόγω των αναποτελεσματικοτήτων του προηγούμενου καθεστώτος, όπως αναδείχθηκαν μέσα από τη μελέτη εκτίμησης του αντικτύπου (*impact assessment*) η οποία συνοδεύει τον Κανονισμό⁵. Οι αδυναμίες συνίστανται στην έλλειψη ασφάλειας δικαίου λόγω των αποκλίσεων και ασαφειών που καταγράφονταν στο εσωτερικό δίκαιο, στα υπέρμετρα διοικητικά βάρη τα οποία επιρρίπτονταν στους υπόχρεους και στην ελλιπή προστασία των φυσικών προσώπων στην πράξη, τόσο από την ελεγκτική αρχή όσο και εκείνη που θα μπορούσαν να επιτύχουν με τη δική τους δραστηριοποίηση.

Γενικότερα, σε όρους οικονομικής ανάλυσης, η διασφάλιση της προσήκουσας χρήσης των προσωπικών δεδομένων από όσους τα επεξεργάζονται, ιδιώτες ή δημόσιο, χαρακτηρίζεται από πολύ μεγάλο «κόστος εποπτείας»⁶: τούτο σημαίνει ότι ο εκ των υστέρων έλεγχος της τήρησης των υποχρεώσεων που άπτονται της προσήκουσας επεξεργασίας των δεδομένων συναντά σοβαρά εμπόδια –δηλαδή μεγάλο «κόστος» με την ευρεία και όχι με την στενά χρηματική έννοια του όρου- τα οποία τον καθιστούν εξ ορισμού προβληματικό. Είναι ιδιαιτέρως δυσχερές στην πράξη, ιδίως όταν γίνεται μέσω της ψηφιακής τεχνολογίας, οπότε η οικονομική επιβάρυνση για τους φορείς επεξεργασίας είναι ελάχιστη και τα περιθώρια αποθήκευσης και χρήσης των δεδομένων αχανή, αντιστρόφως ανάλογα με τις δυνατότητες επόπτευσης της χρήσης αυτής. Τόσο οι επιχειρήσεις όσο και οι κρατικοί οργανισμοί έχουν την τάση (καθότι αποτελεί «ορθολογική» τους επιλογή) να καταχραστούν τη συγκεκριμένη δυνατότητα, όπως μας το διδάσκει η οικονομική θεωρία μέσα από τον κανόνα για τις ασυμμετρίες

⁵ Commission Staff Working Paper, Impact Assessment - Accompanying the document Regulation of the European Parliament and of the Council on the protection of individuals with regard to the processing of personal data and on the free movement of such data (General Data Protection Regulation) and Directive of the European Parliament and of the Council on the protection of individuals with regard to the processing of personal data by competent authorities for the purposes of prevention, investigation, detection or prosecution of criminal offences or the execution of criminal penalties, and the free movement of such data, SEC(2012) 72 final.

⁶ Για το κόστος εποπτείας ως μορφή κόστους συναλλαγής, βλ. Χατζή Α., Το Δίκαιο ως Εργαλείο Μείωσης του Κόστους των Συναλλαγών: Το Θεώρημα του *Coase* και η Οικονομική Ανάλυση του Δικαίου" στο Καλαμπούκα-Γιαννοπούλου (επιμ.), *Ο Ρόλος της Δικαιοσύνης στην Άσκηση της Επιχειρηματικής Δραστηριότητας*, Νομική Βιβλιοθήκη, 2012.31.

πληροφόρησης⁷: σε μία συναλλαγή, το μέρος με την αρτιότερη πρόσβαση στην πληροφορία αναμένεται ότι θα χρησιμοποιήσει το συγκεκριμένο πλεονέκτημα για να ωφεληθεί περισσότερο σε βάρος των υπολοίπων. Επομένως, και κίνητρο υπάρχει στη συλλογή δεδομένων και περιθώρια κεκαλυμμένης συμπεριφοράς εκ μέρους του συλλέκτη, ο οποίος τελεί εξ ορισμού σε κατάσταση ηθικού κινδύνου: να χρησιμοποιεί τα δεδομένα μας προς το δικό του συμφέρον, ακόμη και πέρα από το όριο που θέτει η συναίνεσή μας ή ο νόμος, χωρίς βεβαίως να μας το ανακοινώσει, καθώς εύκολα το πράττει εν κρυπτώ. Στους αντίποδες, η παραδοσιακή διοικητική εποπτεία μέσα από ένα διοικητικό όργανο, το οποίο χορηγεί άδειες επεξεργασίας και υποτίθεται ότι ελέγχει γενικώς την τήρησή τους, προφανώς και δεν λειτουργεί: παρατηρείται έλλειψη πόρων και τεχνογνωσίας, μειωμένο κίνητρο ελέγχων, όπως σε κάθε γραφειοκρατικό μηχανισμό ο οποίος ενεργεί «άνωθεν», καθυστερήσεις, αλλά και κίνδυνος υπέρμετρου παρεμβατισμού.

Κοντολογίς, ο υφιστάμενος νομικός μηχανισμός για την προστασία των προσωπικών δεδομένων δεν είναι αποτελεσματικός, την ίδια στιγμή που η επίτευξη της προστασίας αυτής με νομικά μέσα είναι ούτως ή άλλως ένα πολύ δύσκολο εγχείρημα. Πρόκειται αδιαμφισβήτητα για ένα σοβαρό πρόβλημα, το οποίο όμως δεν εξαντλείται στις εξατομικευμένες προσβολές που επιφέρει στην τήρηση ενός θεμελιώδους δικαιώματος. Το πλήγμα στην ιδιωτική σφαίρα και η παραβίαση του άρθρου 9^A του Συντάγματος, στην οποία δίνουμε έμφαση ως αξιολογικά υπέρτερη εμείς οι δημοσιολόγοι⁸, έχει και συστημικές προεκτάσεις: προκαλεί ένα ευρύτερο έλλειμμα εμπιστοσύνης του πολίτη αναφορικά με την επεξεργασία των δεδομένων του⁹, έλλειμμα που, αφενός επιβραδύνει την οικονομική ανάπτυξη και τη χρήση καινοτόμων τεχνολογιών, αφετέρου θέτει προσκόμματα στον εκσυγχρονισμό του δημόσιου τομέα μέσω της ψηφιοποίησης των υπηρεσιών του. Η εν γένει ασφαλής χρήση των δεδομένων είναι ένα «κοινό» αγαθό (κατά την έννοια των *common goods* στην οικονομική θεωρία, όπως το περιβάλλον και η εθνική άμυνα)¹⁰ το οποίο υπερβαίνει τα άτομα-φορείς του συγκεκριμένου δικαιώματος και αποτελεί προϋπόθεση για την ψηφιακή οικονομία αλλά και για την εν γένει ικανοποίηση αναγκών μέσω ψηφιακής τεχνολογίας. Όπως συμβαίνει όμως με όλα τα κοινά αγαθά, αυτά κινδυνεύουν από την ομορτοουνιστική συμπεριφορά του κάθε εν δυνάμει λαθρεπιβάτη, εκείνου ο

⁷ Akerlof G., The Market for 'Lemons': Quality Uncertainty and the Market Mechanism, *Quarterly Journal of Economics*, (84)1970.3.488, Stigler J., The Economics of Information, *Journal of Political Economy*, (69)1969.3.213.

⁸ Βλ. ενδεικτικώς, Δετσαρίδης Χ., Δημοσιογραφία, πληροφόρηση και ευαίσθητα προσωπικά δεδομένα - Δικαιώματα σε σύγκρουση ή σε σχέση αλληλοσυμπλήρωσης;, *ΘΠΔΔ* 2008.1101, Μαυρίκας Ν., Η πρόσβαση στα έγγραφα [ερμηνευτική προσέγγιση, υπό το πρίσμα των γνωμοδοτήσεων του ΝΣΚ], *ΘΠΔΔ* 2009.529, Παπακωνσταντίνου Α., Τα θεμελιώδη δικαιώματα στο σύγχρονο πεδίο έντασης ανάμεσα στην ελευθερία και την ασφάλεια, *ΕφΔΔικ* 2010.230, Ακριβοπούλου Χ., Το δικαίωμα στην προστασία των προσωπικών δεδομένων μέσα από το φακό του δικαιώματος στην ιδιωτική ζωή, *ΘΠΔΔ* 2011.679, Στρατηλάτης Κ. Ν., Χρειάζεται ειδική ρύθμιση η δημόσια σφαίρα του Διαδικτύου;, *ΕφΔΔικ* 2014.94.

⁹ Special Eurobarometer 431, DATA PROTECTION REPORT, June 2015, EUROBAROMETER 83.1, RESULTS FOR GREECE.

¹⁰ Hardin G., The Tragedy of the Commons, *Science* (162) 1968.1243. Για το πώς πολλές από τις πτυχές του γενικού συμφέροντος που καλείται να προστατεύσει, συχνά ανεπιτυχώς, το δημόσιο δίκαιο εμφανίζουν τα χαρακτηριστικά «κοινών» αγαθών, βλ. Τσούκας Χ., *Η τραγωδία των κοινών, Πολιτική φανλότητα, απαξίωση θεσμών και χρεοκοπία*, Ίκαρος 2015.

οποίος προσβάλλει με τη δράση του το συγκεκριμένο αγαθό περιμένοντας από τους υπολοίπους να το προστατεύσουν: εν προκειμένω, της επιχείρησης που θα κάνει κακή χρήση δεδομένων στο διαδίκτυο, αδιαφορώντας για τη δυσπιστία που δημιουργεί στα υποκείμενα των δεδομένων. Ωστόσο, η γενικευμένη κατάρρευση της εμπιστοσύνης στα ψηφιακά μέσα και στην ανακοίνωση προσωπικών δεδομένων για εμπορικούς ή άλλους σκοπούς την οποία προκαλούν τέτοιες συμπεριφορές, συμπαράσχει το σύνολο της οικονομίας. Η «αγορακεντρική» αυτή διάσταση απασχολεί ευθέως το νομοθέτη της Ένωσης¹¹, είναι δε ορατή στον ίδιο τον τίτλο του Κανονισμού: το νομοθετικό αυτό κείμενο έχει ως αντικείμενο τόσο την «προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα» όσο και «ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών».

Η αντιμετώπιση του παραπάνω προβλήματος επιχειρείται με μία δέσμη λύσεων και εργαλείων με επίκεντρο, και πάλι, την έννοια της αποτελεσματικότητας. Σκοπός δεν είναι να αποδοθεί μεγαλύτερη «απαξία» στην κακή χρήση των δεδομένων αλλά να διαμορφωθεί ο πιο επιτυχής μηχανισμός πρόληψης και αποτροπής της κακής αυτής χρήσης. Τα μέσα που χρησιμοποιούνται ομαδοποιούνται στα ακόλουθα, επτά σημεία:

Πρώτον, μέσα από ειδικούς και αναλυτικούς κανόνες αποσαφηνίζεται το ρυθμιστικό πλαίσιο και μειώνονται τα «τυφλά σημεία» της νομοθεσίας. Ο Κανονισμός έχει 99 άρθρα και έκταση 5 φορές μεγαλύτερη από την Οδηγία. Ο εμπλουτισμός του κανονιστικού οπλοστασίου έχει ως κύριο σκοπό να βελτιώσει την παρεχόμενη προστασία στα υποκείμενα των δεδομένων – για παράδειγμα, θέτοντας πιο αυστηρά χρονικά όρια στην αποθήκευση των δεδομένων¹², επεκτείνοντας το εδαφικό πεδίο εφαρμογής και σε περιπτώσεις που η επεξεργασία γίνεται εκτός της Ένωσης¹³ ή θεσπίζοντας βαρύτερες κυρώσεις για συγκεκριμένες παραβάσεις¹⁴- την ίδια όμως στιγμή αυξάνει και την ασφάλεια δικαίου που είναι αναγκαία για την ομαλή άσκηση οικονομικών δραστηριοτήτων με χρήση ψηφιακής ιδίως τεχνολογίας.

Δεύτερον, δίνεται έμφαση στην πρόληψη αντί για την καταστολή, ενόψει των πρακτικών δυσχερειών της δεύτερης. Τούτο επιτυγχάνεται, καταρχάς, με την επιβολή στον υπεύθυνο επεξεργασίας της υποχρέωσης να μεριμνά, ήδη από το σχεδιασμό του συστήματος συλλογής και επεξεργασίας, για την επιλογή των βέλτιστων εφαρμογών και προδιαγραφών¹⁵ και για τη λήψη τεχνικών μέτρων προκειμένου να διασφαλίζεται το κατάλληλο επίπεδο ασφάλειας έναντι των κινδύνων¹⁶, σύμφωνα με τις τελευταίες τεχνολογικές εξελίξεις. Η πρόληψη διασφαλίζεται, ακόμη, με μηχανισμούς αυτοδέσμευσης των υπευθύνων επεξεργασίας, όπως ο κώδικας δεοντολογίας και η εξωτερική πιστοποίηση¹⁷, με τη χρήση μεθόδων για την εκτίμηση του κόστους και του οφέλους της

¹¹ Βλ. European Commission Fact sheet, “How will the EU’s data protection reform strengthen the internal market?”, διαθέσιμο σε: http://ec.europa.eu/newsroom/just/item-detail.cfm?item_id=52404.

¹² Άρθρο 5§1 περ. ε) του Κανονισμού.

¹³ Άρθρο 3§§2 και 3 του Κανονισμού.

¹⁴ Άρθρο 83§§4, 5 και 6 του Κανονισμού.

¹⁵ Άρθρο 25§§1 και 2 του Κανονισμού.

¹⁶ Άρθρο 32§1 του Κανονισμού.

¹⁷ Άρθρα 25§3, 32§3, 40 και 42 του Κανονισμού.

σχεδιαζόμενης επεξεργασίας πριν από την έναρξή της και με την υπαγωγή της εκτίμησης αυτής σε προηγούμενη διαβούλευση με την εποπτική αρχή¹⁸.

Τρίτον, αναδεικνύεται η σημασία της τεχνοκρατικής συνιστώσας στην ορθή διαχείριση των δεδομένων, περισσότερο από την αμιγώς νομική και διοικητική. Σημαντικότερη καινοτομία προς αυτή την κατεύθυνση αποτελεί ο θεσμός της μελέτης αντικτύπου (*impact assessment*) για την επιστημονική εκτίμηση των πιθανών κινδύνων και την αξιολόγηση των εγγυήσεων και των μέτρων προστασίας¹⁹, εργαλείο αντίστοιχο με τη μελέτη περιβαλλοντικών επιπτώσεων στο περιβαλλοντικό δίκαιο. Η τεχνοκρατική οπτική διατρέχει το σύνολο σχεδόν του Κανονισμού: υποχρέωση συμμόρφωσης στις τεχνολογικές εξελίξεις (*state of the arts*), εχέγγυα επιστημονικής αξιοπιστίας του εκτελούντος την επεξεργασία και υποβολή του σε συγκεκριμένους κώδικες συμπεριφοράς ή πιστοποίηση²⁰, κλπ. Με τον τρόπο αυτό, η νομική προστασία των δεδομένων και ζητήματα, όπως η νομιμότητα της επεξεργασίας ή η ευθύνη σε περίπτωση παράβασης, αποκτά μία *sine qua non* τεχνική διάσταση²¹, κατά πόσον δηλαδή τηρήθηκαν συγκεκριμένες προδιαγραφές και ποιες οι πραγματικές συνέπειες από τη μη τήρησή τους.

Τέταρτον, απονέμεται πιο ενεργός ρόλος στο υποκείμενο των προσωπικών δεδομένων, μέσα από την ενίσχυση των δικαιωμάτων που του απονέμονται: κατοχυρώνεται καλύτερα και με σαφέστερες υποχρεώσεις του υπευθύνου επεξεργασίας, η πρόσβασή του στα δεδομένα που τον αφορούν²², το δικαίωμα αντίρρησης²³ και διόρθωσης²⁴ και -για πρώτη φορά ρητά- το «δικαίωμα στη λήθη», με αξίωση για διαγραφή δεδομένων εάν συντρέχουν συγκεκριμένες προϋποθέσεις²⁵. Εισάγεται επίσης η φορητότητα, η δυνατότητα δηλαδή του υποκειμένου να απαιτήσει την μεταφορά δεδομένων τα οποία συλλέχθηκαν συναινετικά σε άλλον υπεύθυνο επεξεργασίας²⁶, για παράδειγμα εάν αλλάξει νοσοκομείο ή γυμναστήριο. Η φορητότητα προβλεπόταν σε τομεακές νομοθεσίες, όπως στις ηλεκτρονικές επικοινωνίες²⁷ αλλά πλέον καθίσταται γενικός κανόνας στο πεδίο των προσωπικών δεδομένων. Περαιτέρω, ο Κανονισμός βελτιώνει τις διαδικαστικές εκφάνσεις της προστασίας του υποκειμένου: καθήκον του υπευθύνου να ανακοινώνει αμελλητί την τυχόν παραβίαση των δεδομένων στο άτομο που αφορούν²⁸, ρητή κατοχύρωση του δικαιώματος καταγγελίας στην εποπτική αρχή του κράτους στο οποίο διαμένει ή εργάζεται²⁹, προσφυγή στα

¹⁸ Άρθρο 36§§1 και 3 του Κανονισμού.

¹⁹ Άρθρο 35§§1, 3 και 7 του Κανονισμού.

²⁰ Άρθρο 28§§1, 4 και 5, άρθρα 40 και 42 του Κανονισμού.

²¹ Μήτρου Λ., *Privacy by Design*. Η τεχνολογική διάσταση της προστασίας προσωπικών δεδομένων, *ΔιΜΕΕ* 2013.14.

²² Άρθρο 12§§1, 2 εδ. α', 3 εδ. α', 4 και άρθρο 15§§1 και 3 εδ. α' του Κανονισμού.

²³ Αλεξανδροπούλου-Αιγυπτιάδου Ε., Ηλεκτρονική επεξεργασία προσωπικών δεδομένων και το δικαίωμα αντίρρησης του υποκειμένου τους, *Αρμενόπουλος* 2005.1.137.

²⁴ Άρθρο 16 εδ. α' του Κανονισμού.

²⁵ Άρθρο 17§1 του Κανονισμού.

²⁶ Άρθρο 20§1 του Κανονισμού.

²⁷ Οδηγία 2002/22/ΕΚ. Για τη μεταφορά των σχετικών διατάξεων στο ελληνικό δίκαιο, βλ. το άρθρο 68 του Ν. 4070/2012 «Ρυθμίσεις Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών, Μεταφορών, Δημοσίων Έργων και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ 82/Α'/10.04.2012) και την υπ' αρ. 696/115/11-07-2013 πράξη της ΕΕΤΤ «Τροποποίηση και Κωδικοποίηση σε ενιαίο κείμενο του Κανονισμού της Φορητότητας Αριθμών στην Ελληνική Αγορά» (ΦΕΚ 1873/Β'/31-07-2013).

²⁸ Άρθρο 34§1 του Κανονισμού.

²⁹ Άρθρο 77§1 του Κανονισμού.

δικαστήρια τόσο κατά των υπευθύνων και εκτελούντων την επεξεργασία όσο και κατά της εποπτικής αρχής όταν αυτή καθυστερεί³⁰, δυνατότητα εκπροσώπησής του μέσω μη κερδοσκοπικού φορέα που δραστηριοποιείται στον τομέα την προστασίας των προσωπικών δεδομένων³¹. Οι παραπάνω διατάξεις έχουν ως σκοπό να καταστήσουν τον φορέα του δικαιώματος, πρωταγωνιστή του μηχανισμού για την προστασία του δικαιώματος αυτού, διότι είναι εκείνος που, αφενός, διαθέτει το ισχυρότερο κίνητρο, αφετέρου είναι σε θέση να γνωρίζει πληροφορίες οι οποίες είναι κρίσιμες για την εποπτεία και την οριοθέτηση της δράσης του υπευθύνου επεξεργασίας: σε ποιες επιχειρήσεις παρέσχε προσωπικά του δεδομένα, εάν δεδομένα που τον αφορούν ανταποκρίνονται στην αλήθεια, εάν κάποια χρήση τους είναι ύποπτη. Όπως προαναφέρθηκε, το παραδοσιακό μοντέλο στο οποίο η εποπτεία στην ορθή χρήση των προσωπικών δεδομένων γίνεται προεχόντως από μία δημόσια αρχή, από την παρέμβαση της οποίας προστατεύεται παθητικά το υποκείμενο του δικαιώματος, αποδεικνύεται αναποτελεσματικό. Η δραστηριοποίηση του υποκειμένου έχει ως στόχο να καλύψει τις εγγενείς δυσλειτουργίες της δημόσιας εποπτείας με εργαλεία που προέρχονται από την κοινωνία των πολιτών αλλά και την αγορά: η φορητότητα θα καταστήσει ελκυστικό για τις επιχειρήσεις να δίνουν κίνητρα στους πελάτες τους ώστε γίνεται πιο συστηματική χρήση της δυνατότητας αυτής και να μετακινούνται από ανταγωνιστές* αντίστοιχα, η απειλή αυστηρών κυρώσεων και υψηλών αποζημιώσεων παρακινεί, όχι μόνο το υποκείμενο των δεδομένων, αλλά και άλλους παίκτες, όπως είναι οι δικηγόροι ή εξειδικευμένοι φορείς, να κάνουν χρήση των νομικών αυτών διαδικασιών «με το αζημίωτο», συμβάλλοντας, έτσι, στην αρτιότερη τήρηση των επιταγών του Κανονισμού.

Πέμπτον, αναθεωρούνται εκ βάθρων οι υποχρεώσεις των φορέων οι οποίοι επεξεργάζονται προσωπικά δεδομένα. Από τη μία, μειώνεται το άχρηστο διοικητικό κόστος (*red tape*), δηλαδή οι διοικητικές επιβαρύνσεις που θέτουν προσκόμματα στη δραστηριότητα του υπευθύνου χωρίς τελικά να συμβάλλουν στην αρτιότερη εποπτεία και προστασία των δεδομένων. Καταργείται, ειδικότερα, το άρθρο 18 της Οδηγίας το οποίο προέβλεπε γενική υποχρέωση γνωστοποίησης της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα στις εποπτικές αρχές. Πλέον, ο μηχανισμός εποπτείας εστιάζει σε φορείς και πράξεις επεξεργασίας ανάλογα με το *ύψος του κινδύνου* το οποίο γεννούν για τα υποκείμενα των δεδομένων λόγω της φύσης, του πεδίου εφαρμογής, του πλαισίου και των σκοπών τους. Η ένταση της εποπτείας και των ρυθμιστικών υποχρεώσεων δεν είναι, επομένως, οριζόντια αλλά κυμαινόμενη, θυμίζοντας και στο συγκεκριμένο σημείο τη διάκριση του περιβαλλοντικού δικαίου ανάλογα με το αν ένα έργο αναμένεται να έχει ή όχι σοβαρές επιπτώσεις. Αυστηρότερα αντιμετωπίζονται φορείς με μεγάλο μέγεθος, όπως επιχειρήσεις και οργανισμοί με περισσότερα από 250 άτομα, πράξεις επεξεργασίας μεγάλης κλίμακας που επηρεάζουν δυνητικά μεγάλο αριθμό υποκειμένων καθώς και μέθοδοι επεξεργασίας στις οποίες γίνεται χρήση νέων τεχνολογιών, αυξημένης

³⁰ Άρθρο 79§1 του Κανονισμού για το «Δικαίωμα πραγματικής δικαστικής προσφυγής κατά υπευθύνου επεξεργασίας ή εκτελούντος την επεξεργασία» και άρθρο 78§2 του Κανονισμού για την περίπτωση προσφυγής κατά της εποπτικής αρχής εάν αυτή δεν εξετάσει την καταγγελία ή δεν ενημερώσει τον καταγγέλλοντα εντός τριμήνου.

³¹ Άρθρο 80§1 του Κανονισμού. Βλ. και Κουμάνης Σ., Η προστασία του καταναλωτή με συλλογική αγωγή κατά τον ν. 2251/1994 από την παράνομη επεξεργασία προσωπικών δεδομένων (Ν. 2472/1997), *Αρμενόπουλος* 2005.4.502.

επικινδυνότητας ως προς τα περιθώρια κακής χρήσης των δεδομένων³². Αντίστροφα, δραστηριότητες με χαμηλή επικινδυνότητα, απαλλάσσονται από υφιστάμενες διοικητικές υποχρεώσεις. Από την άλλη, τα καθήκοντα που βαρύνουν πλέον τον υπεύθυνο επεξεργασίας, η δραστηριότητα του οποίου υπερβαίνει το κατώφλι σοβαρότητας που θέτει ο Κανονισμός, είναι μεν πολλά και κοστοβόρα, βελτιώνουν όμως σημαντικά την αποτελεσματικότητα της δημόσιας εποπτείας, μειώνοντας την ασυμμετρία πληροφόρησης υπέρ του υπευθύνου και τις αντικειμενικές δυσχέρειες του *a posteriori* ελέγχου. Ειδικότερα, μέρος του κόστους εποπτείας μεταφέρεται στον υπεύθυνο επεξεργασίας, όπως με το να επωμίζεται το βάρος να εκτιμήσει επιστημονικά τις συνέπειες από τη συλλογή και την επεξεργασία δεδομένων πριν την έναρξη της επεξεργασίας. Περαιτέρω, υποχρεούται να γνωστοποιεί αμελλητί ή το αργότερο σε 72 ώρες στην εποπτική αρχή, τις τυχόν παραβιάσεις δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, ενώ όταν πρόκειται για επιχειρήσεις ή οργανισμούς που απασχολούν τουλάχιστον 250 άτομα, οφείλει επιπρόσθετα να τηρεί αρχείο για τις δραστηριότητες επεξεργασίας, μέσω του οποίου είναι ευχερέστερο να ελεγχθεί η συμμόρφωσή του προς τον Κανονισμό³³. Καινοτομία αποτελεί και η υποχρέωση οργανισμών και επιχειρήσεων, οι οποίοι επεξεργάζονται συστηματικά και τακτικά, δεδομένα σε μεγάλη κλίμακα, να υπάγονται σε εσωτερικό αυτοέλεγχο μέσω ενός ημιανεξάρτητου φορέα ο οποίος καλείται «*υπεύθυνος προστασίας δεδομένων*». Ο υπεύθυνος προστασίας, πρέπει να πληροί συγκεκριμένα εχέγγυα ανεξαρτησίας και τεχνογνωσίας³⁴ και να μην τελεί σε κατάσταση σύγκρουσης συμφερόντων³⁵, δεν λαμβάνει εντολές κατά την άσκηση των καθηκόντων του ούτε υφίσταται κυρώσεις από τον υπεύθυνο επεξεργασίας, συμμετέχει στην αντιμετώπιση κάθε ζητήματος το οποίο άπτεται των προσωπικών δεδομένων, ενώ ενεργεί παράλληλα, ως σημείο επικοινωνίας και συνεργάζεται με την εποπτική αρχή. Ο υπεύθυνος προστασίας αποτελεί αφενός το πρώτο οχυρό απέναντι στην προσβολή των προσωπικών δεδομένων, αφετέρου το κρίσιμο πρόσωπο μέσω του οποίου καθίσταται εφικτή η αποτελεσματική παρέμβαση της εποπτικής αρχής.

Έκτον, ο Κανονισμός βελτιώνει σημαντικά τους *a posteriori* μηχανισμούς προστασίας των προσωπικών δεδομένων, με σαφείς και αναλυτικές διατάξεις αναφορικά με την ευθύνη του παραβάτη, την επιβολή κυρώσεων και την αναζήτηση αποζημίωσης. Οι ρυθμίσεις αυτές υπηρετούν το διττό στόχο που τάσσει ο Κανονισμός: από τη μία, την ανάγκη για πιο αποτελεσματική καταστολή των παραβατικών συμπεριφορών, με αρκούντως αποτρεπτικά μέτρα, αντίστοιχα προς το διακύβευμα και την οικονομική σημασία που έχει στο σύγχρονο κόσμο η επεξεργασία προσωπικών δεδομένων. Από την άλλη, την ανάγκη για μεγαλύτερη ασφάλεια δικαίου, ούτως ώστε οι υπεύθυνοι επεξεργασίας να εκτιμήσουν αρκούντως τις αρνητικές συνέπειες από τη διάπραξη μίας παράβασης, αλλά και να είναι σε θέση να άρουν την ευθύνη αυτή εάν έχουν λάβει εκ των προτέρων τα κατάλληλα μέτρα και διαδικασίες. Ειδικότερα, κατοχυρώνεται ρητά πλέον ότι «*κάθε πρόσωπο το οποίο υπέστη υλική ή μη υλική ζημία ως αποτέλεσμα*

³² Βλ. τις προϋποθέσεις του άρθρου 35§3 του Κανονισμού αναφορικά με το πότε επιβάλλεται η προηγούμενη εκπόνηση μελέτης για την εκτίμηση αντικτύπου.

³³ Άρθρο 30§5 του Κανονισμού.

³⁴ Άρθρο 37§5 του Κανονισμού.

³⁵ Άρθρο 38§6 τελευταίο εδάφιο του Κανονισμού.

παραβίασης του Κανονισμού δικαιούται αποζημίωσης»³⁶. Η ευθύνη είναι προεχόντως του υπευθύνου επεξεργασίας, ενώ ο εκτελών την επεξεργασία ευθύνεται μόνον εφόσον δεν ανταποκρίθηκε στις υποχρεώσεις του Κανονισμού που τον αφορούν ή υπερέβη τις εντολές του υπευθύνου επεξεργασίας. Η ευθύνη είναι εις ολόκληρον όλων των τυχών συνυπευθύνων αλλά και νόθος αντικειμενική, καθώς αίρεται εάν ο υπεύθυνος αποδείξει «ότι δεν φέρει καμία ευθύνη για το γενεσιουργό γεγονός της ζημίας». Επιπρόσθετα, ο Κανονισμός είναι αναλυτικός και ως προς τα κριτήρια επιβολής διοικητικού προστίμου, αξιώνοντας η κύρωση να είναι αρκούντως «αποτελεσματική, αναλογική και αποτρεπτική»³⁷. Τόσο τα επί μέρους κριτήρια (φύση, βαρύτητα, διάρκεια παράβασης, βαθμός ευθύνης, υποτροπή, βαθμός συνεργασίας με την ελεγκτική αρχή, κλπ.) όσο και ο τρόπος υπολογισμού του προστίμου θυμίζουν έντονα τη νομοθεσία για τον ελεύθερο ανταγωνισμό: οι παραβάσεις διακρίνονται σε δύο κατηγορίες ανάλογα με τη σοβαρότητά τους και τα ανώτατα πρόστιμα ανά κατηγορία ορίζονται σε 10 εκ. ευρώ ή αν πρόκειται για επιχειρήσεις, 2% επί του συνολικού παγκόσμιου ετήσιου κύκλου εργασιών του προηγούμενου οικονομικού έτους και 20 εκ. ευρώ ή 4% επί του τζίρου, αντίστοιχα³⁸. Το ύψος των προστίμων και η σύνδεσή τους με τα οικονομικά αποτελέσματα των επιχειρήσεων έχουν ως σκοπό να συνδέσουν την παραβατική με την επιχειρηματική συμπεριφορά και να καταστήσουν όντως αποτρεπτικές τις κυρώσεις: στην αντίθετη περίπτωση, εάν το ανώτατο αριθμητικό πρόστιμο υπολείπεται των οικονομικών ωφελημάτων τα οποία προσδοκά ο παραβάτης στη σχετική αγορά, ο τελευταίος αποκτά κίνητρο να διαπράττει και να συνεχίζει τις παραβάσεις αυτές.

Έβδομον, ο Κανονισμός θέτει ως κεντρικό θεσμικό πυλώνα για τη δημόσια εποπτεία στο πεδίο των προσωπικών δεδομένων μία³⁹ ισχυρή και ανεξάρτητη εποπτική αρχή, περιγράφοντας σχεδόν εξαντλητικά τα χαρακτηριστικά, τις εγγυήσεις καθώς και τις εξουσίες της. Και στο σημείο αυτό, θεσμικό πρότυπο αποτελούν οι εθνικές αρχές ανταγωνισμού και οι τομεακοί ρυθμιστές, όπως περιγράφονται στην ευρωπαϊκή νομοθεσία. Η εποπτική αρχή είναι ανεξάρτητη δημόσια αρχή, με εκτενείς αρμοδιότητες -ελεγκτικές, συμβουλευτικές, αδειοδοτικές, δικαιοπλαστικές και τιμωρητικές⁴⁰. Ο Κανονισμός μεριμνά ιδιαίτερα για την προστασία της από κάθε είδους εξαρτήσεις, ιδίως πολιτικές, προβλέποντας για παράδειγμα τον τρόπο υπόδειξης των μελών της, την ελάχιστη θητεία της ή τον τρόπο ανανέωσής της. Κοντολογίς, δεν αρκείται σε μία συνήθη διοικητική αρχή αλλά απαιτεί τη σύσταση ενός πραγματικού ρυθμιστή στο συγκεκριμένο πεδίο. Στο μέτρο, μάλιστα, που η επεξεργασία δεδομένων έχει έντονο διασυνοριακό χαρακτήρα, λαμβάνεται μέριμνα για τη συνεργασία των εθνικών εποπτικών αρχών μεταξύ τους, κατά τα πρότυπα των δικτύων ρυθμιστικών αρχών οι οποίοι υφίστανται σήμερα για τον ελεύθερο ανταγωνισμό

³⁶ Άρθρο 82§1 του Κανονισμού. Βλ. Κανελλοπούλου Μ., Αστική ευθύνη για παράνομη επεξεργασία προσωπικών δεδομένων, *ΕφΑΔ* 2009.7.784

³⁷ Άρθρο 83§1 του Κανονισμού.

³⁸ Άρθρο 83§§4, 5 και 6 του Κανονισμού.

³⁹ Ανάλογα με τις οργανωτικές ιδιαιτερότητες κάθε κράτους-μέλους, το έργο της εποπτικής αρχής είναι δυνατόν να κατανέμεται σε περισσότερους φορείς που όμως επιβάλλεται να πληρούν τα χαρακτηριστικά ανεξάρτητης δημόσιας αρχής.

⁴⁰ Άρθρα 51 έως 59 του Κανονισμού, αναφορικά με τις ανεξάρτητες εποπτικές αρχές.

και στους τομείς της ενέργειας ή των ηλεκτρονικών επικοινωνιών⁴¹. Ο Κανονισμός πρωτοτυπεί εισάγοντας έναν ειδικό «μηχανισμό συνεκτικότητας»⁴² όπως τον ονομάζει, στο πλαίσιο του οποίου οι εθνικοί ελεγκτικοί φορείς συνεργάζονται προκειμένου να επιτύχουν τη συνεκτική προστασία των προσωπικών δεδομένων. Για το σκοπό αυτό, συστήνεται μία ειδική ευρωπαϊκή αρχή, το Συμβούλιο Προστασίας Δεδομένων, το οποίο εν τέλει συντονίζει το έργο των εθνικών ρυθμιστών. Οι τελευταίοι δεν αυτενεργούν εντελώς όταν ερμηνεύουν και εφαρμόζουν τον Κανονισμό -για παράδειγμα όταν εγκρίνουν ένα κώδικα δεοντολογίας ή ακόμη και όταν αποφαινούνται επί μίας καταγγελίας- αλλά συνεργάζονται με το Συμβούλιο Προστασίας ώστε το δίκαιο για την προστασία των προσωπικών δεδομένων να επιβάλλεται και να εξελίσσεται με ενιαίο τρόπο εντός της Ένωσης.

Εν κατακλείδι, βρισκόμαστε ενώπιον ενός νέου διοικητικού δικαίου, στο οποίο το στίγμα της οικονομικής ανάλυσης είναι παραπάνω από εμφανές και όπου τα όρια μεταξύ νομικής, οικονομικής και τεχνικής προσέγγισης είναι ρευστά, ενώ η προστασία ενός θεμελιώδους δικαιώματος συνδέεται άρρηκτα με την αποτελεσματική άσκηση των οικονομικών δραστηριοτήτων. Απέναντι στον κίνδυνο ενός «Μεγάλου Αδελφού» κατά τον *George Orwell*, εκείνου της κατάχρησης των προσωπικών δεδομένων, ο Κανονισμός αντιτάσσει ένα «Θαυμαστό Καινούργιο Κόσμο», για να χρησιμοποιήσουμε τον τίτλο του *Aldus Huxley*, που δεν είναι άλλος από εκείνον της μοντέρνας, έξυπνης και -πάνω από όλα- αποτελεσματικής, δημόσιας εποπτείας.

⁴¹ Άρθρα 60 έως 62 του Κανονισμού, αναφορικά με τη συνεργασία, την αμοιβαία συνδρομή και τις κοινές ελεγκτικές επιχειρήσεις των εθνικών αρχών.

⁴² Άρθρα 63 έως 76 του Κανονισμού, αναφορικά με το «μηχανισμό συνεκτικότητας».